

891.99

C - 51

-6 NOV 2011

391-99

պ 3

ՇՀ-51

ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԼԵԱՆ

Այր

ԱՆՋՈՒՐ ՊԱՐՏԷԶ

Վարդ ցանեցի,

Դարս քանեցի,

Եւս, վարեցի,

Տպարան «Շ Ի Ր Ա Կ» Ալեքսանդրապոլի

1913

DEC 2013

17578

Ս Ի Բ Ո Ւ Ն Ի Ն

Էդ սոկեթել մագերդ,
Անուշ լեզուդ, նազերդ,
Խելքս գլխէս խլեցին—
Հուր ու կայծակ աչերդ:

Հէյ վախ թոնում ես թռչնի պէս,
մէկ ետ չես նայում,
Հեռանում հոգիս ես հանում,
Մոռանում հէզ սիրտս տանում,
Էլ ես ինչ անեմ, դարտս ուր տանեմ,
է ճարս կտրեցիր:*)

Ուր որ երթաս հեռանաս,
Դու մեծ փառքի տիրանաս,

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

608
42.

Քեզ հետ բարի հրեշտակ,
Միայն ինձ չը մոռանաս...

Ծաղկունք բացունին ոտքիդ տակ,
Գլխիդ փայլէ արեգակ,
Իմ աննման նազելի,
Ինձ մի թողուր միայնակ...

Մ Ե Ծ Մ Ա Ր Դ

Դու ամբոխային ծովացած դարտով,
Տասնեակ տարիներ տանջանք կրեցիր,
Եւ քեզ մոռացած անարատ սրտով,
Բիւր ցաւեր գրկած կռիւ մղեցիր:

Քո հերոսական կուրծքդ դէմ դրած,
Անձնատուր եղած վսեմ գործերի,
Սէպ արծւի նման թևերդ փռած,
Դեզ էիր դնում արնոտ խոցերի:

Բայց մի դաժան ձեռք գետին գլորեց,
Դու մուրազաչոր-ընդ միշտ լոեցիր,
Արնոտ գնդակը սրտիդ մէջ սառեց,
Բիւրաւոր աչքեր լալով թողեցիր:

Դ Ա Ր Դ Ա Ժ Ա Ր

էս ի՞նչ դիվան-դատաստան է,
Մարդու դարտաժար են անում,
Աշխարք զալումի մէյտան է,
Խեղճին դարբէդար են անում:

Մալ ու մուլքը զալումինն է,
Բաղ ու բախչէն հիւրիներով,
Շէն տները զալումինն է,
Թաւշեայ մարմին փէրիներով:

Սէֆիլ մարդը թիքէմ հացին,
Օրըն հազար ախ է քաշում,
Դեզ էլ չկայ սրտի խոցին,
Էլի դեռ ապրել է ուզում:

ՎԱԹԱՆԷՆ ԽԱՊՐԻԿ ԶԿԱՅ

Գարուն էկաւ հովեր բերեց սարերէն,
 Թառլան զշեր ձէն տուին խոր ձորերէն,
 Նախշուն ծաղկունք բացւան անուշ
 բուրմունքով,
 Բուլբուլ կերգէ նազլի վարդի կարօտով,

Ալմաստի պէս անձրև կուգայ ցօղալէն,
 Մատաղ ծլեր գետնէն կենին լողալէն,
 Կռունկները էկան անցան-հեռացան,
 Երամ-երամ ու երգելով քաղցրաձայն,

Մեր վաթանէն մեզ մի խաբար չբերին,
 Հազար էրնէկ անցած անուշ օրերին,
 Ի՞նչ օրերից՝ ինչպէս օրի մնացինք,
 Մեր սրտերը ախուվախով մաշեցինք:

ԷՆ ՈՐ ԿՈՒՇՏ ԵՍ

Ի՞նչ ես նստել խելքդ չափում,
 Շոգին ինչե՞ր ես մտածում,
 Թէ որ կուգես ապրել խելքով,
 Պիտի ապրես միշտ ապահով:

Էն որ կուշտ ես ամեն բանից,
 Արխէին ես սեղից-տանից,
 Թէկուզ դժոխք, թէկուզ դրախտ,
 Քեզի կտան ոսկեցէ թախտ:

Ամառն ապրի հով դրախտում,
 Փէրիններ են այնտեղ վխտում,
 Իսկ ձմեռը՝ դժոխքում տաք,
 Էլ ի՞նչ կանես հաստ ու բարակ:

Էս խօսքերս դու մի մոռնայ,
 Իզուր խելքիդ բեռ մի բանայ,
 Քանի լիքն է էդ գրպանդ,
 Միշտ քէֆ քաշէ. այ քու բանդ:

Ն ՈՒ ԷՐ Ք Ա Ջ Ի Ն

Մի լար, մայրս, դու մի սրգար,
Թո՛ղ էն մայրեր լան-սրգան,
Որոնց որդիք զո՛հ են դարձել,
Լուռ ու մունջ սարկութեան:

Թէև ընկայ ես միայնակ,
Հազար թշուառ փրկեցի,
էն բիւրաւոր լացողներին-
Արտասունքը սրբեցի:

Փողափարի փայլուն աստղեր,
Շողշողում են իմ գլխիս,
Ազատութեան հրեշտակներ,
Պիտի գրկեն վե՛հ հոգիս:

Թէև հեռու հայրենիքէս,
Անուշ կեանքս զոհեցի,
Իմ արիւնսով ու վերքերով-
Անամահութիւն գրկեցի:

* * *

Ծառ եմ տնկել՝ բար կուզեմ,
Մատիս անգին քար կուզեմ,
Ես ջահէլ եմ էշխ ունիմ,
Զահէլ-ջիւան եար կուզեմ:

Գեղի մէջ տուն շինեցի,
Ալ ու կանանչ ներկեցի,
Չորս բոլորը ծաղիկներ...
Մարմառ պարիսպ քաշեցի:

Եռսուն տարիս լրացաւ,
Եարս թուա-հեռացաւ,
Շատ տարի է չեմ տեսել,
Աճապ ինձի մուրացաւ:

Գ Ի Ի Մ Ր Ի Ք Ա Ղ Ա Ք

Խեղճ-տիրագուրկ Գիւմրի քաղաք,
 Քայքայվում ես արագ-արագ,
 Էդ քո շքեղ դահլիճներըդ,
 Վախեմ դառնան յէրդի մարագ:

Հարուստներդ մէկիկ-մէկիկ,
 Սլանում են զերթ ծիծեռնիկ,
 Խեղճ աղքատը անճար մնաց,
 Ցեխերի մէջ ոտաբոբիկ:

Ունիս տաղանդաւոր սրդիք,
 Լինելու են մեծ-մեծ մարդիք,
 Ափսոս տէր ու պաշտպան չկայ,
 Գլուխներին հազար չարիք:

Վարպետներդ մերկ են, քաղցած,
 Խոշոր-խոշոր ցաւեր զրկած,
 Գիշեր ցերեկ միշտ անհանգիստ,
 Դատին-դատին, մի կտոր հաց:

Թէ միշտ չարիւրդ այսպէս դառնայ,
 Քեզ ամեն մարդ պիտի մոռնայ,
 Դու կը մնաս աւեր-անտէր,
 Շուտ բուերի բուն կղառնայ,

Ա Ն Ջ Ի Կ Ե Ա Ր Ե Ա Ր

Ձմեռն եկաւ՝ ձուն չի գայ,
 Ճամբէն կաշեմ տուն չի գայ,
 Մարդու դարտաժար կանէ,
 Մենակ աչքս քուն չի գայ:

Անջրիկեար-անջրիկեար-անջրիկեար.
 Արի մենակ եմ, եար քեզ կսպասեմ,
 Չէ՞ղնի քու դարտով մեռնեմ:*

Գիշերն անուշ է-հով է,
 Իմ սիրտս արընծով է,
 Աղընգիշեր է նախշուն,
 Դարտոս մարգուն համով է. . .

(* Ամեն տան վերջ կրկնել այս սողերը:

Մշուշն իջաւ սարերուն,
 Շուաքն ընկաւ ձորերուն,
 Էրնէկ կուտամ ամեն օր,
 Անցած անգին օրերուն:

Ա Ն Բ Ա Ղ Դ Ե Մ

Բաղը մտայ բատամ պոկեմ,
 Բարի մէրըս բարկացաւ,
 Ծառը ելայ ծիրան պոկեմ,
 Ծիտը վրէս գայրացաւ:

Թռչունն դառնամ թեթև թռնիմ,
 Էրթամ կորիմ էս երկրէն,
 Մօրս ու մամիս մենակ թողնիմ,
 Էս աշխարհի ծով դարտէն:

Սիրուն սարի սուր կատարին,
 Ծաղկանց ծոցում ծածկուիմ,
 Շիրիմ շինեմ շուարներին,
 Էս աշխարքէն ազատուիմ:

Էս աշխարքի դարտը գովեմ,
 Իմ երգերով-իմ սագով,
 Էն գուգուողի զարդը գովեմ,
 Զօր ու գիշեր հաւասով:

Ս Ի Ր Ո Ի Ն Վ Ա Ր Գ Ի Ն

Վարդ մի բացուիր, օրդ անցաւ,
 Ձիւն կը նստի թերթիկներիդ,
 Ու բուլբուլդ էշխից ընկաւ,
 Էլ չի երգում դեդ դարտերիդ:

Գարնան անուշ ցօղը չկայ,
 Որ շաղ դնէ ծարաւ սրտիդ,
 Լոյս արևի շողը չկայ,
 Ձերմէ-բուժէ դարտոտ հոգիդ:

Այնքան երգեց-այնքան գովեց,
 Մինչ իր գարնան վերջ, բլբուլդ,
 Բայց բէմուրազ դադրաւ-լուեց,
 Էն բալալի խեղճ բլբուլդ:

ԽԱՌՈՒՄԻԿ ԱՇԽԱՐՀԸ

Այս աշխարհը մերկ եմ եկել,
Դարձեալ կերթամ մերկ մարմնով,
Հացով-ցաւով լոյս եմ ընկել,
Ու ապրել եմ միշտ դարտով:

Ինչո՞ւ բերիք դու ինձ աշխարհ,
Գթոտ ծնող-վշտոտ մայր,
Ինչո՞ւ-ինչո՞ւ, և ո՞ւմ համար,
Դու էլ ոչինչ չհասկացար:

Այնպիսի մարդ դեռ չեմ տեսած,
Որ դո՞ն լինէր վիճակէն,
Ու բաղձանքին ճշտիւ հասած,
Բաժանուէր այս աշխարքէն:

Ե Ր Գ Չ Ի Ն

Կարմիր վարդդ թառամեցաւ-խոնացաւ,
Ջահէլ կեանքդ էշխից ընկաւ դառնացաւ,
Իզուր ես նոր կեանք սպասում.
Ոսկի ժամերդդ երազում:*

Ընկերներդ քեզ մոռացան, մասնեցին,
Քո բարութեան դէմ քեզ թակարդ լա-
րեցին...

Յօրինեցիր միշտ գողալըրիկ դեղ երգեր,
Այն երգերով բուժեցիր խոր-խոր վէր-
քեր...

Իսկ քո վէրքիդ տեղ ու դարման չը
գտար,
Երկար տարիք գուր ջանացիր չարաչար...

*) Ամեն երկու տողից յետոյ՝ կրկնել այս տողերը:

Բայց ո՛չ, մոռցիր հին վշտերդ դառ-
նագին,
Դարձեալ կուգայ գարուն քեզ տալ
վարդ կրկին.

Նորից լոյս արև կը ծագէ,
Դառնութեան դռներ կը փակէ:

Տ Կ Է Տ Ը

Հազար արատ կան իմ վրէս,
Անարատին ծաղր եմ անում,
Որքան տեսնիմ սիրուն երես,
Ինձանից տգեղ եմ կարծում:

Միտքս կոյր է, աչքերս բաց,
Չարն ու բարին չեմ նկատում,
Ուրտեղ տեսնիմ մի զարգացած,
Ինձանից տգէտ եմ կարծում,

ՆԱՄԱՐՏ ԱՂՋԻԿ

Մասը անգին մատանի,
Նստել քարկան կբանի,
Ամեն մի վեր աշելիս,
Մարդու խելքը կտանի:

Աչքերով, այտերով, ունքերով մա-
լում աղջիկ,
Խանձեցիր, խորվեցիր քո սիրով
զալում աղջիկ*:

608
44

Ելեր կերթայ մեծ կալը,
Բօխախին ջուխտակ խալը,
Որ էդ մարալն իմս էղնի,
Ինչ է աշխարքի մալը:

Ամպը ելաւ՝ հով կանէ,
Անձրև կուգայ՝ ծով կանէ,
Ա՛խ էդ նամարտ աղջիկը,
Ամենքին աչքով կանէ:

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս սողերը:

Արևն ընկաւ արտերուն,
 Բլբունն իջաւ վարդերուն,
 Էդ անուշիկ երգերըդ,
 Վերջ տուին իմ դարտերուն:

Ե Ր Ա Ն Ի Թ Է

Երանի թէ քեզ սիրուն աչքս շտեսներ
 երբէք,
 Հէզ սրտիս անձէն-անխօս լարեր չէր
 մնայ բեկրեկ:

Հէյ, քեզի տեսայ պարտէզ մտնելով,
 կաքաւի նման նազով, ման գալով,
 Հոգիս հանեցիր, թռար, թռար հեռա-
 ցար:*

Ով որ էդ լոյս երեսզ միայն մի ան-
 գամ տեսնի,
 Էդ անուշիկ վայրկեանին էլ ոչ մի բան
 չի հասնի:

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

Դու անթառամ ծաղիկ ես դրախտի բա-
 դում բուսած,
 Կամ անմահական խնձոր՝ ծառին կար-
 մըրած-հասած:

Հրեշտակի նման ես, միայն թևերդ են
 պակաս,
 Սիրուն սիրամարզի պէս երկրի վրայ
 ման կուգաս:

Պ Ա Ր Ե Ր Գ

Թև առնէի-դուշ էղնէի թռնէի,
 Վեր պաշտող էն թռչնիկը բռնէի:

Ջանը մետաքսէ-խաս է,
 Սիրուն է-ոսկէ թաս է,
 Ով որ նրան տեսնի մի անգամ,
 Հասնի մի անգամ էլ իր կեանքում,
 Դարդ ու ցաւը չի մօտենայ, հէյ,
 Անփուշ վարդ է, անդին զարդ է:*

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

Սիրտս սրտին, հոգիս հոգուն խառնէի,
էս աշխարքէն իմ մուրազս առնէի:

Ատամներէն արմատ-գոհար կցօլա,
Շրթունքները անգին ետղութ արվալա:

Բարձրացել է ամպերի հետ խաղ կանէ,
Սև աչքերէն մարդկանց կայծեր շաղ
կանէ:

ՎՇՏԱԼԻ ԱՇԽԱՐՀԸ

Սուրամ սլանամ ձեզ օդ ու եթեր,
կրճքիս տակ փռած թուխ ու մուխ
ամպեր,
Շուրջըդ պտուտ գամ, վշտալի աշխարհ.
Մինչդեռ քաղցր հանգիստ գտնեմ ա-
գաս վայր:

Դառնութեան դաժան ճանկերից պրծած,
Գոհունակութիւն տամ բազկատարած,

Ու հէզ գլուխս դնեմ ժեռ քարին,
Այսպէս էլ հանգչի իմ յողնած հոգին:

Ք Ե Ա Ֆ Ի Ր Ե Մ

Ոչ մի էակ չի կարենայ ինձ գերել,
Թէկուզ լինի յաւերժահարս աննման,
Կամ հրեշտակ, կամ դիցունհի, գրաւել,
Մի ձեռք կարծես կաշկանդել է գերու-
թեան:

Զգացմունքս կարծես թուաւ-չքացաւ,
ես քեաֆիր եմ, քեաֆիր սիրտս քա-
րացաւ,
Այն սվ էր որ գլխիս իշխան-տէր դարձաւ,
Եղայ թշառ ու մարդկանցից հալածւած:

Մի վեհ անձն էր սիրտս գերեց-գրաւեց,
Իր վեհութեամբ կարողացաւ ինձ տիրել,
Ամբիժ սիրով խելքս ու միտքս կաշառեց,
էլ ոչ ոքի երբէք կարող չեմ սիրել:

ՓԱՅԼՈՒՆ ԱՍՏՂԻԿ

Եար, քեզ նման փայլուն աստղիկ,
 Դեռ ոչ մի մայր չի ծնել,
 Զան, քեզ նման մի խառ ծաղիկ,
 Դեռ մի աշխարհ չի ծլել:

Ինչքան որ մեծ դարտ ունենամ,
 Սրտիս անհուն խորքերում,
 Մէկ քեզ տեսնիմ կը մոռանամ,
 Վարդ կը բացւի իմ սրտում:

Ինչպէս ծաղկանց, ծարաւ ծաղկանց,
 Անձրև ցօղէ ամպերով,
 Դու էլ ցօղն ես միշտ իմ կենաց,
 Շրթունքներով, այտերով:

ԴՐԱԽՏԻ ԾԱՂԻԿ

Դու մի ծաղիկ դրախտային,
 Դեզ ես անբոյժ վերքերի,
 Դու վառ աստղիկ ես երկնային,
 Քնար տխուր սրտերի:

Դու զեփիւռ ես Այաաղէն,
 Եւ մի մեծ յոյս ընկածին,
 Դու աղբիւր ես կենաց բաղէն,
 Ու անշէջ լոյս թմրածին:

Քեզ պիտ նայել ամբիժ հզուով,
 Ու ճանաչել թէ ի՞նչ ես,
 Քեզ պիտ դիտել զօրեղ աչքով,
 Դու միշտ սէր կը ներշնչես,

Ղ Ո Ի Շ Ս Թ Ռ Ա Ի

Ղուշս գնաց, թուաւ գնաց,
 Սարէն-ձորէն ձէն կուտայ,

Սիրտս հետը տարաւ զնաց,
Աճապ էլի տուն կուգայ:

Հազար ըռանկ փետուրներով—
Ղանասաները արվալայ,
Բացեց-փռեց մեծ ծովերով—
Անցաւ զնաց, այ բալայ:

Խօսիր վանդակ, ոսկէ վանդակ,
Էդ քու դուռդ ո՞վ բացեց,
Որ ինձ թողեց միս-միայնակ,
Սիրուն դուշտ թուցրեց:

Ի Մ Ե Ա Ր Ս

Մի բալա է էս իմ եարս,
Մի եանդուն է-հուր ու բոց,
Խանձեց-խորվեց, կարեց ճարս,
Զիկեարներս շինեց խոց:

Ով կարող է, թող մօտենայ,
Էս եանդունին-էս բոցին,
Կարիճ կուգեմ որ զիճանայ,
Էսքան դարտին-խոր խոցին:

Դարտեր, վարդեր մէկ եմ հիւսել,
Զեոքս առած զարդի տեղ,
Ես ուզում եմ փունջ հոտոտել,
Դարդ եմ շնչում վարդի տեղ:

Տ Խ Ո Ի Ր Ե Մ

Ես կորագլուխ, անժպիտ զէմքով,
Գնում եմ յառաջ, թախիժը սրտիս,
Ճանապարհ ընկած արագ քայլերով,
Դէպ իմ ցանկալի վեհ նպատակիս:

Անդեղ ու անբոյժ ցաւերի ծոցում,
Շաւիղ եմ շինել, ձգտում տագնապով,
Հէյ, շտապում եմ իզէալիս գրկում,
Գրգռանինջ լինել օդեայ վերմակով:

Թող այնուհետև ամպեր որոտան,
 Կայծակներ շանթեն գարաքաշ գլխիս,
 Իսկ ես կը նընջեմ հանգիստ յաւիտեան,
 Մի անշուք պսակ կրելով կրծքիս:

ԴԱԻԱՃԱՆԻ ՉՂՁՈՒՄԸ

Պայծառ արեգակ ու պայծառ լուսին,
 Ո՛հ, էլ միք նայիր իմ սև երեսին,
 Ես դաւաճան եմ, մեղայ եմ գոչում,
 Ներիր ինձ Աստուած, խիղճս է խայթում:

Թէև զղջում եմ, բայց ուշ է արդէն,
 Էլ ինձ փրկութիւն չկայ աշխարհէն,
 Այս մեծ արատը թողի սերնդիս,
 Եղայ դաւաճան խեղճ անտէր ազգիս:

Քանի հերոսներ մահու մասնեցի,
 Քանի անմեղներ գերի շինեցի,
 Օտար ազգերից փառքեր ստացայ,
 Իմ ազգս բնաւ-խապառ ուրացայ:

Ահա շէն պալատ, ահա զարդարանք,
 Բայց չեն կարենար լինել ինձ փրկանք,
 Չար արարքներս, երբ միտս եմ բերում,
 Միրտըս է այրվում, հոգիս է զողում:

Կուրացէք աչքեր, գոնէ չը տեսնիք,
 Էս դաժան սրտիս կատարած չարիք,
 Արիւն արցունքով երկիր ներկեցի,
 Արընծովի մէջ ոսկի դիզեցի:

Ես կարծեցի թէ՛ չկայ ինձ մեռնել,
 Բայց հոգիառըս դէմս է կանգնել,
 Պայծառ արեգակ ու պայծառ լուսին,
 Ո՛հ, էլ միք նայիր իմ սև երեսին:

* * *

Սարի սրտին սէյրան էրթանք,
 Դու դեզ քաղէ դարդիս դիր,
 Մանուշակներ մառմառ մարմնիդ,
 Վարդեր վերու վէրքիս դիր:

Գամ գլուխս գիրկդ գցեմ,
Քնեմ քաղցր քո գրկին,
Զարթնեմ զլարթ զովը զարկէ,
Զովն ու զեփիւռ իմ սրտին:

Ծառ ու ծիրան, ծիա ու ծաղիկ,
Եճր, քեզ երգեն եռանդով,
Մենք էլ մենակ մարմանդ ման գանք,
Ազատ անուշ անվրդով:

Հրաբուխներ, հրդեն, հեղեղ,
Քարեր քանդեն քայքայեն,
Մէկ մարդ մեզի մօտիկ չգայ,
Անկախ ապրենք աշխարհէն:

ՄԱՅՐ ԵՒ ՈՐԴԻ

—Մայրիկ ջան—մնաս բարով,
Ես կերթամ սարով քարով,
Վերագարձիս սպասէ,
Բաժանվում եմ մէկ տարով:

Մայրիկ ջան, մայրիկ ջան,
Բաժանվում եմ մէկ տարով:

—Բարով երթաս, որդեակս,
Իմ փայլուն արուսեակս,
Էլ անկողին չեմ մըտնի,
Մինչև դառնաս, հոգեակս:
Իմ բալէս, իմ բալէս,
Մինչև դառնաս, հոգեակս,

—Հեռու երկիր պիտ գնամ.
Օրհնէ այնտեղ չը մնամ,
Ճամբու պաշար պատրաստէ,
Մի լար, անփորձ կը դառնամ:
Մայրիկ ջան, մայրիկ ջան,
Մի լար, անփորձ կը դառնամ:

—Նպատակէդ չը շեղուիս,
Որ պիտանի մարդ լինիս,
Աղօթքս անէծք կը դառնայ,
Թէ որ չարին հետեիս:

Իմ բալէս, իմ բալէս,
Թէ որ չարին հետեիս:

—Աշխարհն իրար է անցել,
Արիւնը ծով է դարձել,
Հանգիստ քնել չեմ կարող,
Սիրտս վէրքով է լցուել:

Մայրիկ ջան, մայրիկ ջան,
Սիրտս վէրքով է լցուել:

—Գնա հասիր օգնութեան,
Եղիբ հոգի փրկութեան,
Ես կաղօթեմ անդադար,
Տէրը լինի քեզ պաշտպան:

Իմ բալէս, իմ բալէս,
Տէրը լինի քեզ պաշտպան:

ԳԱՂԱՓՍՐԻ ԹԱԿՈՒՀԻՆ

Հեռու, շատ հեռու լեռան ճակատին,
Ոսկի է կապել արևի շողը,
Նորանից վերև բարձր կատարին,
Քաշել է կրճքին գոհարեայ քօղը.
Վեհ գաղափարի անմահ թագունին,
Դէպ աւերակաց հնչում է փողը,
Կեանք է ներշնչում աւերակներին,
Կրկին յարութիւն տալիս է երկրին:

Խոժոռ հայեացքով չորս կողմն է դիտում,
Դէպ ատելութեան սերմերը ծլած,
Չարագործներին անէծք է թափում,
Երկնակամարը դէպ բազկատարած.
Մերթ ինքն է ողբում, մերթ փողը հնչում,
Կանգնել է յուզած. սաստիկ վրդովւած,
Մերթ լի բարկութեամբ ուժգին որո-
տում,
Նոյն որոտումից աշխարհն է ցնցում:

Թև չունիմ թունիմ—սլանամ—գնամ,
Սէզ արծուի նման լայն—լայն թևերով,

Օղբ պատառեմ—աշխտեղ մօտենամ,
 Մօտ աչքով դիտեմ անյագ համբուրով-
 Փաթաթուխիմ կրծքին, հոգով վերանամ,
 Վեհ ազատութեան անսահման սիրով,
 Եւ այնուհետեւ մի տերեւ դառնամ,
 Մեծ լեռան կրծքին յաւերժ անթառամ:

Ժ Ա Յ Ռ Ե Ր Ի Դ Է Մ

Մի մակոյկ եմ անաէր սև ծովի ծոցում,
 Տատանւելով աղերսում եմ օգնութիւն,
 Ալիքները ժայռէ իժայռ են խփում,
 Զախճախում են հէգ գլուխս դեռ կապ-
 րեմ,
 Եւ անպայման նպատակիս կը հասնեմ:

Մի ելք չկայ ցամաք դուրս գամ ա-
 գատւեմ,
 Թևեր չունիմ թռնեմ սարի կատարին,
 Որքան գոռամ, որքան գոչեմ, չի լսվում,
 Թէկուզ խրուեմ ծովի անհուն խորքե-
 րում,
 Դուք միք կարծիր, որ պիտի կորչեմ
 իսպառ:

Ընկերներս հեռից կանգնել կը դիտեն,
 Նոքա լողալ-թիավարել լաւ դիտեն,
 Բայց նախանձը չի թողնում որ ինձ
 մօտ գան,
 Չեն ցանկանում լինել պատճառ բարու-
 թեան,
 Որքան էլ որ ալիքները ինձ ջարդեն,
 Վեհ անունս ջնջւելու չէ աշխարհէն:

Մեծայոյս եմ որ դուրս կգամ ճանապարհ,
 Քանի ողջ եմ պիտի ջանամ անդադար,
 Թող հալածեն, թող միշտ տանջեն շա-
 րաչար,
 Դարձեալ կ'յողթեմ դրօշակս կը պարզեմ,
 Եւ յաւիտեան անմահ անուն կը թողնեմ,

ՆՈՒՆԻՐ ԸՆԿԵՐԻՍ

Ի՞նչպէս երգեմ, անգին ընկեր,
 Թոյլ լարերով քնարիս:
 Ա՛խ շատ խոր են սրտիս վէրքեր,
 Ո՛հ, այրվում է խեղճ հոգիս:

Գերբնական մի անուշ հով,
 Ձարկէր այրուած ճակատիս,
 Բաւ չէ՞ արդեօք էդ քո սիրով —
 Այրւիմ-տանջւիմ սիրելիս:

Դալար ծաղկունք-յասմիկ շուշան,
 Կարօտ չեն սէր գրգուանքի,
 Միայն ես եմ ապրում, միայն,
 Անտէր, անյոյս-միշտ գերի:

Պայծառ լուսին փայլուն աստղեր,
 Լոյս շաղեցէք դժբաղդիս,
 Տուէք հոգի և նոր ուժեր,
 Հասնիմ ձեռ տամ ընկերիս:

Խ Ո Ր Վ Է Ր Ք Ե Ր

Պատուհանիս մօտ նստած միայնակ,
 Յիշում եմ սիրուս անցեալը անյազ,
 Խոր-խոր վէրքեր կան սրտումս անյա-
 տակ...
 Եղիր թշուառիս դու միշտ կարեկից,

Մնգին օրերըս թուան-չքացան,
 Ա՛խ, վառ յոյսերս հեռու սլացան,
 Նախշուն ծաղկունքս վաղ թառամեցան..
 Եղիր թշուառիս դու միշտ կարեկից:

Ծովն ալեկոծուած, ուղեկից չունիմ,
 Նաև է մոլորւած դեկավար չունիմ,
 Կեանքս քայքայեց՝ կարեկից չունիմ,
 Եղիր թշուառիս դու միշտ կարեկից:

Մենարանս ցուրտ, շուրջս ամայի,
 Թէ մէկն ինձ գթար՝ կեանքս կուտայի,
 Գէթ մի ժամանակ քեզ հետ ապրէի...
 Հասիր թշուառիս-եղիր կարեկից:

Ս Ե Ի Ս Ա Ր Ե Ր

Ի՞նչ էք ծլել-ծաղկել սարեր զուք հսկայ,
Հպարտ-հպարտ չորս կողմ դիտում ան-
զգայ

Գլուխներդ մինչև երկինք է հասել,
Կրճքերիդ տակ վխտում օձ ու կարիճներ,

Ձեր ստուերից ոչ կը ծլինք-ոչ ծաղկինք:
Դուք խլեցիք մեզնից արև, թէ երկինք,
Մեզ չեն տեսնում երկինք, արև, ոչ
լուսին,

Մռայլ-մութ քօղ քաշեցիք մեր երեսին,

Կգայ մի օր-խիստ բքաբեր-ցուրտ ձմեռ,
Սառուցներով շղթայելու ձեր լանջեր,
Յայնժամ թօշնած ծաղիկներով-վարդե-
րով:

Դուք կը մեռնիք ամօթահար գոռ սրտով:

Իսկ մեզ կրկին կգայ անուշ նոր գարուն,
Չով ու գեփիւն, ծիտ ու ծաղիկ—
Տան մեզ համբոյր և ողջոյն:

Լ Ռ Է Ե Ր Գ Դ

Բլբուլ, էլ ի՞նչ ես երգում ,
Այ վարդըդ վուրջնել է,
Ո՞ւմ ես գովում-գորովում,
Սիրուն եարըդ թօշնել է...

Լաւ է երգդ, խորն է վերքդ,
Ալւան վարդըդ թօշնել է:*)

Կանաչ գարունըդ գնաց,
Սեաթե աշուն կուգայ,
Վարդիդ ծառը կուչ եկած,
Աւեր այգում կը սգայ...

Կըլուն ու բուն քեզ վերայ—
Ծաղր ու ծանակ են անում,
Իսկ քո սիրտը սէր կուլայ,
Դեռ կարմիր վարդ ես փնտում...

Վարդըդ թօշնաւ-թառամաւ
Աստ, էլ ո՞ւմ ես գովում,
Նախշուն գարունըդ թռաւ,
Սիրտ ունի՞ս, սէր ես երգում...

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

ԱՆՈՒՇ ՔՈՒՆ

Բազը մտայ ջոկեցի,
Կարմիր վարզը պոկեցի,
Ամպ, թէ աստուածկը սիրես,
Մէկ լուսնեակին դէմ կեցի...

Վայ լէ լէ, լէ լէ լէ եարը,
Լէ լէ լէ ջանքմ-թէլի խանքմ*)

Տէյօր հասնիմ եարիս տուն,
Հանւիմ-մտնիմ անուշ քուն,
Էլի յետ դարձի գնայ—
Նստի բարձր սարերսն...

Թող քեզ էղնի էն սարեր,
Հետդ քաշէ տար չարեր.
Անձրև էրա փափկըցու,
Իմ ճամբիս վրի քարեր...

Ես կերթամ կէս գիշերին,
Էրնէկ քնած զըշերին,
Ոչ դարա գիտեն, ոչ սաւտա
Չեն էլ դիպնի փըշերին...

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս սուրբը:

ՃԱՄԲԱԽ ՉԿԱՅ

Չունն էկեր է ձորեր լցեր,
Բօրան յէլեր դոներ գոցեր,
Ա՛խ, զիմ ճժեր մկա ին դօր,
Մկա իմալ կու մաղկըտին:

Սով-ցաւ էրկիր թալեց ուր թև,
Հըմլա թէ օրը դժոխք ու դև,
Ես խուրպաթն եմ, ճամբախ չկայ,
Մկա զիմ տունն արուն գիլայ:

Ճժեր քօսփա, ալլոզ, բոպիկ,
Ջըմէն մախուլ ու խօրօտիկ,
Հոս մացեր են քաֆուրի խող,
Վեցը խացկեր, մէկ ծիծ ուտող:

Եօթն անւան տէր Սըր կարապետ,
Չիմ ճըժերուն մը իշքա խէթ,
Քու յապովն իմ թորկած գացեր,
Մըր սուրփ վաթան, տունն ու ճըժեր:

ԱՆԹԵԻ ՍԱԿԵՐ

Արի արծիւ քո բարձունքէն,
Իջիր գետին մօտեցիր,
Ընկիր գետը մեզի նման,
Փորիդ վերայ լողացիր:

Տեսնենք այնքան ոյժ կայ քո մէջ,
Որ մեզի պէս համարձակ—
Դիմադրես, խաղաս, լողաս,
Գոռ հոսանքին հակառակ:

Սովորել ես ազատ օգուժ—
Ղանառներդ բաց անել,
Ինքնագլուխ ու միշտ ազատ,
Հպարտ հեզներ, սաւառներ:

Դէ՛ս մի անգամ փորձէ-իջիր,
Փրփրած գետի եզերքին,
Այն ժամանակ լաւ կտեսնես,
Թէ ինչ կգայ քո գլխին:

Այնուհետև պիտի ջանաս,
Աստղերի մէջ բոյն շինել,
Քանի ողջ ես՝ չը յանդգնիս—
Երկնից երկիր վայր իջնել:

ԿՈՒԼԱ ԵՐԿԻՆՔ

Ի՞նչ ես կնճուել ինչո՞ւ ես լալիս,
Աչքէդ ծով արցունք ինչո՞ւ է գալիս,
Ո՞ւմ դագաղի մօտ, ո՞ւմ գլխի վերայ
Մի՞թէ քո սիրտն էլ վիշտ ու ցաւ կզգայ:

-Ո՞հ, ես լալիս եմ սէրն ու բարութիւն,
Որ մեռան կորան, թողին դառնութիւն,
Ո՞հ, ես լալիս եմ այն թշուառներին,
Որ միշտ ձկտում են իրանց շահերին:

Ես սէր ցանեցի՝ որոմներ ծլեց,
Ողջ երկրագունդը դառնութեամբ լցեց,
Ուժովն անուժին, տե՞ս կուլ է տալիս,
Դեռ ինձ հարցնում ես, թէ ինչ ես լալիս:

ՄԵԾ ԲԱՆԱՍՏԵՂԾԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

Սըգա դու Մասիս, ողբա Արարատ,
Դառն արտասուքդ խառնէ Արաքսին,
Քո մուսաներից մէկն էլ հարազատ,
Մահու ճիրաններ ծոցէդ խլեցին:

Մռայլ ամպերը փաթաթիր գլխիդ,
Սպիտակահեր գագաթդ ծածկէ,
Ու կանաչագարդ վշտահար կրծքիդ —
Անհուն խորքերից սև բազդդ երգէ:

Քո մատաղ կուսանք հագած սև շորեր,
Սոխակներիդ հետ ներդաշնակ ձայնով,
Հիւսեն անուշիկ-սրտառուչ երգեր,
Ու մուսաղ հանգչի իւր անգարթ քնով:

ՎԱՐԴ ՅԱՆՆՅԻ

Մէկ սիրտ էրա, հէյ անջիկեար.
Արի մեր տուն ներս մտի,

Ես հիւանդ եմ, ետր, քո դարտով,
Էդ քու սիրով ճար գտի:

Աչքս մնաց, անխ, քու ճամբէդ,
Հէչ չէ, արի երազով,
Մէկէլ տեսնիմ շըղա բօյըդ,
Զէղնի մեռնիմ մուրազով:

Թէ սարեր կան ճամբուդ վրայ,
Թե առ թռի-անցկացի,
Թէ չարեր կան սրտիդ վրայ,
Դուս վռնտէ շուտ հասի:

Տարիներըս գլոր-մլոր,
Ա՛խ, շուտ անցան գնացին,
Իմ սաւտալու սրտիս բոլոր,
Քու դարտերդ մնացին:

Վարդ ցանեցի,
Դարդ քաղեցի,
Եար փնտռեցի,
Եարա գտայ:

ԽՐԱՏ ՊԱՏԱՆԵԱՅ

Ձգոյշ եղիր, սրտիդ դուռը գոց պահէ,
Քեզ եմ ասում, անմեղ-անբիծ պատանի,
Ձը լինի թէ ներսև ընկնի գող սէրը,
Քանդէ-աւրէ, սիրտդ գողնա ու տանի:

Թէ որ տարաւ, էլ հանգիստ չես ունենայ,
Քանի ողջ ես, տանջւելու ես չարաչար,
Հալէ-մաշէ, թողնի ու պիտ հեռանայ,
Բոլոր ջանքդ թերի թողած անկատար:

Ահա որդեակ, տալիս եմ քեզ այս խրատ,
Դու անփորձ ես, որպէս դաշտի մի ծաղիկ,
Թէ չը պահես՝ ցաւից չես մնար ազատ,
Սիրոյ ձեռքից գլխիդ կգայ մեծ չարիք:

ԺԱՅՌԸ ԵՒ ԳԵՏԸ

— Դու ինչպէս ես յանդգնում,
Իմ փեշերիս մօտենում,

Համբոյրներով-լիզելով,
Շտապում ես դէպի ծով:

— Աղաչում եմ, սվ սէգ ժայռ,
Մի փակիր իմ ճանապարհ,
Մենք երկուքս էլ քոյրեր ենք,
Ինչո՞ւ դէմ-դէմ մաքառենք:

— Ի՞նչ ես խօսում, տօ թշւառ,
Դու ինչ քոյր ես ինձ համար,
Դու որաեղ ես, ես որաեղ,
Ձե՞ս տեսնում կուրծքս անեղ:

— Է՛հ, խնդրելով օգնեցի,
Դեռ չես ճանաչել ինձի,
Որ մի անգամ կատաղեմ,
Քեզ հիմնատակ կը քանդեմ:

— Գիտէս որքան կայծակներ,
Գլխիս, կրծքիս են խփեր:

Բայց քայքայել չեն կարող,
Միթէ կ'լնի ինձ յաղթող:

— Իմ կատաղի հեղեղներ,
Դեռ կեանքիդ մէջ չես տեսեր,
Որ մի անգամ բարձրացան,
Քեզի կանեն ցիրուցան:

— Է՛յ, ինձ տես մէկ սրտեղ եմ,
Աստղերի հետ կը խօսեմ,
Դու ոտքերիս տակ ընկած,
Կերթաս մոլոր շուարած:

— Թիք գլուխդ խոնարհէ,
Դէպ յատակս լաւ նայէ,
Կտեսնես քո բեկորներ,
Որ իմ ծոցում են հանգչեր:

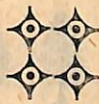
Վերջապէս մեր ժայռն ու գետ,
Ձեն հաշարվում իրար հետ,
Ընդհարվում են անդադար,
Ձկայ նոցա հաշտարար...
Այս է գործքդ սև աշխարհ:

Մէկ վեր նԱՅԷ

Մտիս խորքէն խուլ հառաչներ,
Կուգան կանցնին քու մօտէն,
Դուման կապեն սարեր ձորեր,
Է՛դ քու տուած սև դարտէն:

Իմ կարօտն էլ թե է առել,
Պաշտում է քո գլխին:
Մէկ վեր նայէ, թե՛ն է փռել,
Որ զինջ քնես, իմ փէրին:

Միտքս իջել ոտքերիս տակ,
Չաղիկ ցփնում քու ճամբին,
Դու թոթոսս—անուշ թոչնակ,
Գաս վեր իջնիս իմ կրճքին:

ԱԶՔ ՈՒ ՈՒՆԻՔ

Սիրտս խանձեցին, հոգիս այրեցին,
 Էդ քո հրացայտ գալում աչքերդ,
 Զիկեարներիս մէջ խորունկ խրւեցին,
 Էիս սուր-սուր սլաք գուլում ունքերդ:

Ա՛խ, ես մնացի թմրած—մոլորուած,
 Ինձ կաշկանդեցիր ոսկէ շղթայով,
 Է՛յ, թուչում էի թևերս փռած,
 Խիստ բարձր ու հեռու խոշոր յոյսերով:

Հոգիս հանեցիր, աշխոյժս մեռաւ,
 Եղայ մոռացուած մի անպէտ դիակ,
 Գլխիս հով անող արծիւս թռաւ,
 Ինձ ընկեր մնաց՝ թառս միայնակ:

Ի Մ Ե Ա Ր Ը

Թառլան-թառլան իմ ետըր,
 Դարտերիս դեղ ու ճարը
 Ծլած-ծաղկած հանդի մէջ,
 Քնած է իմ սարտարը...

Պալա ետրիս հատը, ջանիս հատը,
 Զկայ-չկայ սող աշխարհի մէջ,
 Զկայ վառ պայծառ աստղերի մէջ—
 Ետրիս հատը, ջանիս հատը...
 Դրախտի ծախիկ է իմ ետըր.
 Իմ նազատարին ես մատաղ,
 Իմ դարդատարին ես մատաղ:*)

Էրթամ ձէն տամ վեր հանեմ,
 Վիզը ընկնիմ տուն տանեմ,
 Փաթաթուիմ անգին կրծքին,
 Սրտիս սէրը բաց անեմ...

Էն իմ սրտի սիրածին
 Էն իմ աչքի ջոկածին,

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս սողերը:

Հալալ-զուլալ ես մատաղ,
Աննման արարածին...

ՊԻՏԻ ԼՈՂԱՄ

Ծնուած օրէս անգութ մայրս
Ձեռ ու ռաս կաշկանդեց,
Ազատ կեանքս որպէս մութ բանտ,
Օրօրօցում բանտարկեց:

Ես լալիս եմ, նա չէ լսում,
Ինձ հարում է չարաչար,
Ստրկութեան անեղ ծովում,
Ո՛հ, պիտ լողամ դարէդար:

Պիտի լողամ-պիտի դողամ,
Մինչ յաւիտեան անարգւած,
Որովհետև գուլ գաւակ եմ,
Անկիրթ-տղէտ ծնողաց:

Բայց ո՛չ, արդէն վերածնուեց —
Վեհ յոյսերս յաղթական,

Ազատութեան անշէջ լոյսը
Հասնելու է փրկութեան:

Ի Մ Թ Ա Ռ Ը

Թող լաց լինիմ միշտ քո կրծքին,
Որ քար սրտեր մեղմանան,
Դէհ, ուժով զարկ իմ լարերին,
Շանթ երգերս վեր սուրան:

Այս սոսկալի դառն կեանքում,
Զարկ մըղկաամ խոր սրտէս,
Ու աղերսեմ սէր, գթութիւն,
Վանել զրկանքն աներես:

Իմ դողոջուն հեզ լարերից,
Թող զգածուի ողջ աշխարհ,
Զարկ-զարկ, թնդան իմ հնչիւնից,
Զնջուին չարիք բիւր-հազար:

Իսկ երբ լսեմ ազատութեան
 Հրապուրիչ մեղեդին,
 Էլ մի՛ կրիւր կրճքիդ վըրան,
 Թող լուռ հանդչի իմ հոգին:

Ս Ե Ի Կ Ա Ր Ի Ք

Այն ծիրանի հորիզոնը
 Այսօր պղտոր է, մութն է.
 Մռայլ մշուշ եթեր պատած,
 Խաւար է, սև է, մութն է:

Ո՛ւր չքացաւ պայծառ արփին,
 Այն կենսատու մեծ ոգին.
 Ո՛ւր սլացաւ աստղիկ փայլուն,
 Կենաց նեկտար ամենքին:

Որը ցաւոտ, որը քաղցած,
 Խեղճ ամբօխն է բողբոլմ.
 Յուսակտուր մերկ զիակներ
 Վերջին հողում թաքցնում:

Ես կուզէի լինել արփի,
 Կամ շողշողուն վառ աստղիկ.
 Շաղ տայի լոյս ամենուրեք,
 Ուր զգում են սև կարիք:

Ա Ն Փ Ո Ր Ձ Կ Ո Յ Մ Ի Ն

Մի պարտէզ ես ծաղկափթիթ,
 Զովատարած հովերով,
 Թռչնիկմ ունիս նստած գրկիդ,
 Մետաքսահիւս թևերով:

Այն թռչնիկն է իսկ քո կենաց,
 Եւ գոյութեան աստղիկը,
 Այն թռչնիկն է միշտ քո փառաց,
 Երջանկութեան ծաղիկը:

Զգոյշ եղիւր կը թոցընես,
 Լեր հեռատես, իմ հոգեակ,
 Թորցնելով պիտ կորցընես,
 Վեհ անթառամ լոյս պսակ:

Այնուհետև անուշ կեանքդ —
 Դառնութեան ծով կղառնայ,
 Էլի գուր է ձիրք ու ջանքդ,
 Ոչ ոք վերադ չի գթայ:

ՋԵՐՄ ՀԱՄԲՈՅՐ

Համբուրեցի, շրթունքներս այրեցին
 Հրդեհաբուխ հրապուրիչ աչերդ,
 Վեր սլացող, դանաաներս կոտրեցին,
 Քաֆուր վարդից գոյն ստացած այտերդ:

Ձկնորսի պէս սիրոյդ ծոցը ման կուգամ,
 Գէթ մի կաթիլ բաժին հասուր, նազիկ
 եար,
 Սէրըդ ծով է, ցաւի ծով է, լող կուտամ,
 Եղիբ գու կեանք, ինձ գոյուկիւն դեղ ու
 ճար:

Քանի նայեմ լուսնի պայծառ երեսին,
 Միշտ նրա մէջ չքնաղ պատկերդ եմ
 տեսնում,

Քանի նայեմ բողբոջ նոճի ծառներին,
 Էդ քո ձկուն շրջուա բօյրդ եմ յիշում:

Ես քեզ այնպէս եմ սիրում,
 Այնպէս՝ ինչպէս ձուկը ծով,
 Թոյլ տուր խրվիմ քո ծոցում,
 Խաղամ սիրոյդ ալիքով:

ԴԱԺԱՆ ԽԱՆԴ

Ընկիր արև քո բարձունքէն,
 Ճաճանչներդ խորտակուին,
 Շաղ տուր խաւար այս անօրէն —
 Տառապանաց աշխարհին:

Զգացմունքս որդեր ծնաւ,
 Ամբողջ սիրտս եմ կրծում,
 Նազիկ եարբս բաժան ընկաւ,
 Էլ ինձ սիրել՝ չեմ կարծում:

Խանդը խփեց սիրտս փշրեց.
 Էլ իգուր եմ ես ապրում,

Երկնից գետին մէկ շփոտեց,
Հանգիստ կընիմ դագաղում:

Ընկիր արև քո բարձունքէն,
Ճաճանչներդ խորտակուին,
Շաղ տուր խաւար այս անօրէն—
Տառապանաց աշխարհին:

ՄԱՅՐ ԵՐԿԻՐԸ

Թողէք ինձ թողէք, հանգիստ-անվրդով,
Բաւ է խանգարէք դարաւոր քունս,
Արդ կուգեմ ննջել աներազ քնով.
Հերիք է քանդէք իմ տուն ու բունըս:

Ո՛հ, դուք ուզեցիք ունքերս շինել,
Ունք շինելու տեղ՝ աչքս փորեցիք,
Իբր կամեցաք թև տալ, վեր հանել,
Բայց դժբախտաբար՝ մէջքս կոտրեցիք:

Դառնն երկունքով հերոսներ ծնայ,
Որ ինձ չթողնեն գերութեան ծոցում,

Իսկ դուք դարձել էք անարգ սրիկայ,
Գլուխս էք կտրում, սիրտս խոր խոցում:

Օ՛հ, դուք ապերախտ-անարժան որդիք,
Ափսոս այն օդին, որ դուք շնչեցիք,
Ու իմ անարատ-անբիծ անունը—
Ոտնակոխ արիք, խայտառակեցիք:

Կորաւ ամեն բան, մեռնում եմ և ես,
Մրտիս մէջ դիզւած խոշոր իղձերով,
Իսկ դու չար ոգի, դաժան սևերես,
Դէհ ազատ շրջէ ծիծաղ երեսով:

ՈՍԿԷ ԹԱՍԸ

Հազար էրնէկ էն գիշերին,
Որ ինձ բուժա տուեցիր,
Նախշուն թռչնիկ, իմ հէգ սրտին,
Ձեռքդ զարկիր-խլեցիր:

Ոսկէ թասը լիքը գինով —
Անուշ գինով մուրազի,
Կտաս նրան հազար զարգով,
Ով որ քեզ կը երազի:

Ես խմեցի... էն օրուանէ,
Դեռ հարբած եմ քո էշխին,
Թէ բուժա էր., հապա ուր է,
Ձեմ համսի իմ մուրազին:

Ի Մ Ս Է Ր Ը

Ո՛վ է տեսել նոճի ծառին նուռ բուսած,
Տերկներում չքնաղլուսնիկ պատրուսած:

Ոչ մէկ պարտիզում դեռ չեմ տեսել,
Ոչ էլ աշխարքում հատըն է ծնւել.
էն իմ տէրըն է, էն իմ սէրըն է,
էն իմ փէրին է: Դարդոտ եմ...

Ա՛խ, սավտաքար եմ, անդեղ ու ճար
եմ, անհոգատար եմ.

Ասաւած սիրողը, սիրտ ունեցողը
Թող չգիպնի.— ես վշտահար եմ:*)

Ո՛վ է տեսել աչքերի տեղ աստղիկներ,
Ո՛վ է գծել՝ շրթունքի տեղ ծաղիկներ:

էն լուսնիկը սիրուն եարիս ճակատն է,
էն չինարին, իմ թառլանիս հասակն է...

էն գոյգ նուռը կաթնաղբիւր են կենսա-
կան,
Վառ աստղիկներ լոյս են շողում
հոգեկան:

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս սողերը:

ԹՈՂԷՔ ԵՐԳԵՄ

Ինչ սրտի մէջ, որ դարդ չկայ,
էն ինձ ընկեր չեմ ուզում,
Ինչ բաղի մէջ, որ վարդ չկայ,
էնտեղ երգել չի սագում:

Հագարան զոյն ծաղկունք քնքոյն,
Թէ որ մէկտեղ պար բունեն,
Հագարան ձէն երգեն անուշ,
Մազ չի պակսիլ իմ դարտէն:

Դարդոտն է իմ սերտ ընկերըս,
Վարդոս բաղը—երգիս վայր,
Թառս է միակ կեանքս, սէրս,
Թողէք երգեմ անդադար:

*
*
*

Արևն էլաւ նազով կամաց,
Գիշեր, փէշըդ քեզ քաշէ,
էն շար զուշը թռաւ գնաց,
Արծիւ սարէն մեզ կաշէ:

Դալար ծաղկունք վեր շիտկեցին
Թերթիկները անհամար.
Հաւքեր անուշ գեղգեղեցին,
Ճամբորդն ընկաւ ճանապարհ:

Դէ, ել քնէզ, մէկ զուրս արի,
Իմ սևաշեայ գեղանազ,
Հերիք շինես սիրուդ գերի,
Թողած անաէր-բեմուրազ:

ՍՍԻՏԱՔԵՍԸ

Մալուլ-մալուլ շատ ման էկայ,
Անճաղ սրտով եար գտայ,
Սրտիս եարար, էն էլ հեռու,
Չեն թողնի թէ մօտս գայ:

Վարդեր բացւած կը վառվոին,
Պեծեր կուտան իմ աչքին,
Բաղի գուռը չի բաց անում,
Ա՛խ, էդ քեաֆիր բաղբանչին,

Մորմոքալէն նստեր կուլամ,
Ա՛խ, էն վարդին ջան կուտամ,
Չանս մատաղ էղնի եարիս,
Գլուխըս դուրպան կուտամ:

Էս ազիզ ու անուշ օրեր,
Մնացել եմ խեղճ անտէր,
Առանց եարի, առանց ճարի,
Սիրտս եարով է լցուեր:

Սալտաքեար եմ քանի տարով,
Նարիս դարդով, մեծ դարդով,
Սիրտս կուլա, արուն կուլա,
Ազիզ ջանիս կարօտով:

Սաւտաքեարի սիրտըն է խոց,
Հոգին հիւանդ, միտքը բոց,
Չալը կուգայ, չարա չկայ,
Է՛յ, երկինք, քո դուռն է գոց:

* * *

Երկրպագում եմ քո վեհ պատկերին,
Անսաման սիրով, սահմանադուրթիւն,
Երեսըս շոյեմ քո սուրբ ոտքերին,
Դու պարգևեցիր մեզ նոր յարութիւն:

Եկար սրբելու արիւն արտասուք,
Դարևոր ծանր լուծը խորտակել
Չար ոգիներին զերի ու ստրուկ,
Նորանց արժանի պատիժ հասցնել:

Հալածւածներին եղար ապաստան,
 Քո ծոցում նոքա տեղ գտան ազատ,
 Զանազան ազգեր կերգեն միաձայն,
 Նշան գոհութեան, պարգաժ դըրօշակ:

Մ Ե Ծ Դ Ա Ր Դ

Թէ որ շունիս դարդ ու բալա
 Արի ջիւան եար սիրէ,
 Զիւան, թառլան փունջ ալվալա,
 Կուգես՝ հոգիդ նուիրէ:

էն քեզ համար անգեղ ու ճար,
 Մի մեծ դարա է սարերով,
 էլ բուժւելու չկայ հնար,
 Դու կը մեռնես էն դարտով:

Թէ միտք ունես եար գանելու,
 Փնտռէ գտի քեզ յարմար,
 Թէ ձգտում ես լաւ ապրելու,
 Եարըդ լինի հաւասար:

Ե Ր Գ Ի Չ

Հանճար, բնութիւն դու ստեղծեցիր,
 Ամենայն բարիք առատ ու անձիր,
 Լեռներ, բլուրներ ծառներ ու ծաղկունք,
 Ծով, գետ, գաշտ ու ձոր, գեղազոյն
 թուշունք:

Քնքուշ ու կոպիտ մարդիք բիւրաւոր,
 Իսկ անհաւասար տկարն ու հզօր,
 Որոնք տանջւում են բնութեան ծոցում,
 Որոնք էլ հրճւում վեհ փառաց զրկում:

Բուլբուլը ազատ իր վարդն է գովում,
 Միրուն աղջիկը հզօրին գրկում,
 Մեղուն էլ նախշուն ծաղիկների մէջ,
 Ընտիրն է ջոկում, հիւթ ծրծում անվերջ:

Ամենքը ազատ իրաւունք ունին,
 Իրանց սիրածով թէ լան, թէ հրճուին,

Իսկ խեղճ երգիչը ինքնագոհ սրտով,
Պիտի սփոփուի մաղձոտ երգերով:

Քնարը ձեռքին երգէ-հառաչէ,
Ու միշտ իր բաժան սիրուհին կանչէ,
Արի ազիզ եար, արի սիրական,
Ու մուրազաչոր՝ լուէ յաւիտեան:

ԱՆՑԵԱԼՍ

Կուսութիւնդ ինձ կուրացուց,
Ես քեզանից զրկուեցի,
Թողի կոկոն ազիզ վարդըդ,
Թօշնածնեքը փնջեցի:

Էն օրւանից բէխապար —
Եղայ դատարկուն անճար,
Ոչ մի անգամ մօտիկ կուգաս
Ոչ էլ իսպառ կը հեռանաս:*)

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

Ներքը հոգեակ-անուշ թռչնակ,
Որ քեզ երկար տանջեցի,
Իմ նախկին սէր-իմ հրեշտակ,
Քեզ իմ ձեռքով թուուցի:

Բոպէներն անցան-թռան,
Կազմելով օրն ու տարին,
Անցան տարիք՝ կրկին տեսայ
Քեզ, իմ սիրած լոյս փէրին:

Առաւօտեան ցօղը բացեց,
Այն կոկոնըդ քաղցրաբոյր,
Հիասթափուած նոր զգացի,
Ա՛խ, կորուցի ես իգուր:

Ն Ե Ր Կ Ա Ս

Ահա սիրտս, եթէ կուզես,
Կրկին կտամ քեզ՝ տիրէ,
Ու մազերդ շղթայ հիւսած,
Չես հաւատում՝ պինդ կապէ:

Տեսայ նորից բռնկեցիր,
 Նիրհած սէրս իմ նախկին,
 Սուր սլաքներ սրտիս դարկիր,
 Վրդովեցիր իմ հոգին:

Իխոր սրտէ ցանկամ զքեզ,
 Երջանկութիւն փառազարդ,
 Թող ծաղկալի դաշտեր լինին,
 Քո ճեմելիք միշտ ազատ:

Այն կենսատու համբոյրները,
 Դեռ կը խաղան շրթունքիս,
 Եւ անմոռաց միշտ դէպի բեզ —
 Զգտում-թռչում է հոգիս:

ԱՆԳՈՒԹ ՍԷՐ

Շատ սիրածս՝ սիրտս խլեց —
 Գցեց ուքի տակ արորեց,
 Արիք կուրծքս բացէք տեսէք,
 Ես մեռնում եմ, մի ճար գտէք:

Հոգիառի պէս զլեխ կայնաւ,
 Հոգիս թողեց՝ սիրտս տարաւ,
 Ո՞վ է կարող անսիրտ ապրել...
 Կուրծքը դատարկ ու անսիրել:

Անգութ ձեռքով նետը քաշեց,
 Անխղճաբար կուրծքս խրեց,
 Դեռ ասում է — «սիրում եմ քեզ»...
 Ու մուրազն է սպասում մեզ»:

ԻՄ ԿԵԱՆՔԸ

Յերեկս պղտոր, գիշերս մուսլ,
 Լուսնեակս աղօտ, արևս անփայլ,
 Վշտեր բիւրաւոր՝ վիրաւոր սրտիս —
 Բոլորը բռնած, լացնում են հոգիս:

Տեսչում եմ թևեր՝ թռնիմ-սլանամ,
 Դարդեր ու վշտեր թևերիս բառնամ,
 Ենեմ բուն շինեմ ազատ լեռներին,
 Յրեմ ցաւերս՝ էն սև ամպերին:

Թող տանեն հեռու ցաւի աշխարհում,
 Ուր ազատ ու սէր, երբէք չեն տենչում,
 Իսկ ես այն բարձրից՝ ազատ վշտերէն,
 Վերջին երգս հնչեմ, իմ ազատ սրտէն:

ԻՄ ՏԵՆՉԱՆՔԸ

Ա՛խ, երանի մի դեղձանիկ լինէի,
 Մինչ կեանքիս վերջ վանդակի մէջ մնայի
 Միայն թէ դու միշտ ինձ կուտ ու շուր
 տայիր,
 Եւ վանդակս նընջարանդ քաշ տայիր:

Իսկ ինձ համար ոչ քուն լինէր, ոչ դա-
 դար,
 Աշուն, գարուն միշտ երգէի քեզ համար,
 Դու մանգայիր, ինձ նայէիր հրճուանքով,
 Գիշերն հանգիստ քուն մտնէիր իմ երգով:

Աչքերս բաց՝ քեզ տեսնէի ամեն ժամ,
 Անուշ քնքուշ իմ ազիզ վարդ աննման,

Մերկանայիր-երբ մտնէիր անկողին,
 Գնած ժամին վար իջնէի քո սրտին:

Թևիկներով լոյս երեսդ շոյէի,
 Սև աչերիդ անվերջ-անյագ դիտէի,
 Երբ զարթէիր, ինձ փակէիր վանդակում,
 Էլ ոչ մի դարգ՝ չէր լինելու իմ սրտում:

ԱՆԳՈՒԹ ՀԱՐԻԱԾ

Ո՛հ, ի՜նչ պինդ զարկեր սրտիս լարերին,
 Որ մղկտում են տարիներ տասնեակ,
 Իմ արմատացած մեծ-մեծ դարդերին,
 Դեղ ու ճար անող չկայ մի էսկ:

Ո՛հ, ես չեմ կարող հաշտուել երբէք,
 Դաժան, անօրէն ճակատագրի հետ,
 Ընկած եմ անյոյս, մտքերըս բեկբեկ,
 Կովում են անվերջ եարա սրտիս հետ:

Նայիր մէկ վերաս, տես ինչ օրի եմ,
 Գթառատ եղիր, իմ մուրազ, իմ տէր,

Հողուով ու մարմնով քեզ միշտ գերի եմ,
Իմ թագ ու պսակ-յաւերժական սէր:

Գիշեր ու ցերեկ այսքան երգեցի,—
Քո սիրոյ համար, քո սրտին յարմար,
Արիւն արասուռք երգիս խառնեցի,
Դարձեալ մնացի վիրաւոր, անճար:

Այժմ կայնել եմ գերեզմանիս մօտ,
Թունաւոր կեանքս սև հողին յանձնել,
Եկ հոգիս քեզ տամ, դու պահիր քեզ մօտ,
Պահիր ծոցիդ մէջ՝ այն քեզ է վայել:

ԻՆՉ ՀԱՄԱՐ ԼԻՆԷԻՐ

Երանի թէ ես լինէի սև հող,
Ամառւան շոգից, արևից այրւած,
Իսկ դու լինէիր՝ անձրև, անուշ ցօղ,
Վերէն շաղվէիր սրտիս պապակած:

Կամ թէ լինէի մի հսկայ կաղնի—
Հաստաբուն, բարձր խիտ տերևներով,

Իսկ դու լինէիր զովաշունչ քամի,
Ու միշտ հով տալով անցնէիր գլխով:

Կամ թող լինէի գիշեր մութ-մըթին,
Իմ սև թևերով աշխարհի վերայ,
Իսկ դու լինէիր մի պայծառ լուսին,
Քո լոյս թևերդ փռած ինձ վերայ:

ԻՆՉ ԿՈՒՋԷ ԱՍԵՆ

Թող վերմակա կեղտոտ լինի,
Ու վերարկուս ցեխ ու մուր,
Թող ոտներս բոբիկ լինի,
Բայց սիրտս լինի մաքուր:

Ինչ որ կուզեն՝ թող ինձ ասեն—
Մարդիկ—իրանց կարծիքով,
Ու անգաղար-միշտ հալածեն,
Դեռ կապրիմ հանգիստ սրտով:

Իսկ երբ սիրտս կեղտոտ լինի,
Երբ որ խղճի խայթ ըզգամ,

Մաքուր հագուստն ինձ չի օգնի,
Կեանքիս մէջ ոչ մի անգամ:

ՆԱԶ ԱՂՋԻԿ

Հալւեց սարերի ձունը,
Խալերիդ զուրբան նազ աղջիկ,
Բնէն թուա թուռունը,
Քայլերիդ զուրպան ջան աղջիկ.
Աչքէս խլեցիր քունը,
Խալերիդ զուրպան նազ աղջիկ:

Եղնիկի նման ման գալդ,
Կաքաւի նման պար գալդ,
Շրթունքդ-լալ ու մարջան է,
Նայուածքդ հոգի կը հանէ:*)

Մեր ձորի ջուրն անուշ է,
Խաս վարդի փուշը նուշ է.
Կուրծքդ նուրբ է-քնքուշ է...

*(Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

Կանաչ գարունն է եկել,
Բաղ ու բաղչայ է ծաղկել.
Նախշուն փնջիկ ես դառել ..

Մի փերի ես ծովային,
Անխուն ծաղիկ ձորային,
Թեթև թռչնակ հովային ..

ԽԱՊԱՐ ՉՈՒՆԻՄ

Սիրում եմ քեզ՝ խապար չունիս,
Խորովել ես ջիկեարըս,
Դու հէջ սիրտ ու ջիկեար չունիս,
Փունջ-փունջ ծաղկած չինարըս:

Կուժը ուսիդ աղբուր կերթաս,
Ծաղկոտ դաշտի վրայով,
Առ քեզ հետ տար իմ ոսկեթաս,
Ջուրմ էլ ինձ բեր քո ձեռքով:

Կամ թէ մէկ ետ դարձի տեսնիմ,
 Արծուի եանդուն աչերըդ,
 Մուրազիս էլ որ չը հասնիմ,
 Հեռուից խլեմ պաչերըդ:

Ամեն գիշեր ուխտ եմ գնում,
 Էն պարզ անուշ աղբըրին,
 Որտեղից միշտ ջուր ես խմում,
 Սէրս խառնեմ էն ջրին:

ՄՐՏԱՆՅ ԿՈՒՉԵՄ

Մի փայլուն աստղ ես բիւր շողերով,
 Երկնքից խռոված,
 Ձարդ ու գիննաթով—լոյս երեսով,
 Դեռ աշխարհ չէ ծնուած:

Սրտանց կուգեմ մի համբոյր,
 Մառմառ դօշէդ, լոյս դօշէդ,
 Հիւրի ես, փէրի ես,
 Սիրուն ես-սիրուն ես, լա-լա-լա,
 Շունջդ կենաց գեփիւռ է,
 Մարդկանց աշխոյժ կը բերէ:*)

*) Ամեն ասն վերջը կրկնել այս տողերը:

Էդ թեթե քնքուշ շարժումներդ,
 Մարդու չեն նմանում,
 Քեզ պէս հողածին չէ տեսնուած
 Հէյ, ո՛ւմ ես պատկանում...

Նա բախտաւոր է, ով կարենայ—
 Մի անգամ համբուրել,
 Էդ հրեշտակիդ-աննմանիդ—
 Սիրել ու զրաւել...

ՆՈՒԷՐ ԻՄ ԸՆԿԵՐ ԱՐԱՅԻՆ

Սիրուս բնակարանը—
 Հիմքից քար-ու-քանդ եղաւ,
 Սրտիս սիրած թառլանը,
 Ինձ մոռացաւ ու թռաւ:

Ես մնացի աւարա,
 Անտէր չօլ ու քօլ ընկած,
 Առանց եարի բէշարա,
 Ինձ բաժին փուշ, փուշ մնաց:

Էլ ի՞նչ երգեմ, երգ չկայ,
Անցաւ կեանքիս գարունը,
Սիրտս սիրոյ վէրք չկայ,
Մոռացուեց իմ անունը:

* * *

Ծաղկունք ձեր ծոցում անուշ քնով—
Իմ եարն է քնած,
Սրտիս բլբուլը էշխից ընկաւ,
Լուռեց ու մնաց:

Հէյ ձէն եմ տալիս ֆիտան եարիս,
Ձէնս չի հասնում,
Երագների մէջ գիշերները,
Նա ինձ է տեսնում:

Լոյսը բացուել է, հերիք քնիս,
Ծաղկանց տէր արքայ,
Քո խեղճ բլբուլդ երզը մոռցաւ,
Նստել կը սըգայ:

ԵԱՐՕ-ԵԱՐՕ

Լուսնեակը յէլաւ երկինքն ամպոտէ,
Էս մայրում սիրտս եարի կարօս է:

Եար-եար-եար-ախ եարօ-եարօ,
Ձանս քեզ զուրպան,
Ես քեզի առնեմ ուր էրթամ,
Մի ճար չկայ հանգստանամ:*)

Հէյ, ծով եմ շինել շահան աչքերս,
Մարդ չի հասկանում իմ սար դարդերս...

Նախշուն հաւքերը թռան էն սարէն,
Չը տուին խապար իմ ջան-ջիկեարէն...

Թռան հեռացան, թողին շուարած,
Լուսնեակս խաւար, աստղս մոլորած...

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

ԽԼԵՑԻՆ ՏԱՐԱՆ

Անտառի մօտ խոր ձորերում,
Վտակն է հոսում,
Վտակի մօտ խաս բաղերում,
Սոխակն է խօսում:

Հուսնեակի տակ հանդերի մէջ,
Ձէյրանն է քնած,
Հովերի հետ, վարդերի մէջ,
Անուշ քրտնած:

Ծաղկունանց անուշ բուրմունքէն,
Հարբել է կարծես,
Դարդերի մէջ թողել մէկին,
Խապար չէ սրտէս:

Ձէյրանը իմ գլխիս տէրն է,
Սիրել եմ նորան,
Սիրեցի և սրտիս տէրն է,
Խլեցին տարան:

ՀԱԼԱԼ ԷՐԱ

Ճամբորդ եմ ջանիդ դուրպան,
Կաց բարով ջան սիրական,
Սիրտս քեզ մօտ կը թողնիմ,
Չեղնի մնաս անգիւման:

Շամամ լանջէդ, շաւաղ լանջէդ,
Մէկ-մէկ համբուր հալալ էրա,
Հալալ էրա-հալալ էրա:*)

Աղբուր բխաց ժեռ քարէն,
Մարալն իջաւ սէգ սարէն,
Ուրիշէն ումուտ չունիմ,
Մենակ դու ես իմ չարէն:

Շատացան դուշմաններս,
Իրար մի տայ դարտերս,
Աստուած վրէժ բարկանայ,
Թէ որ ուրիշ եար ճարես:

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս ստղերը:

Լուսաստղը ելաւ արդէն,
 Կերգէ բլբուլն իր վարդէն,
 Քեարվանն եկաւ անցկացաւ,
 Խապար չունիս իմ դարտէն:

ՆԱԽՇՈՒՆ ԱԶԵՐ

Նախշուն աչեր, նախշուն աչեր,
 Սրտիս զարկիր, նախշուն աչեր,
 Ինձ գերեցիր-գրաւեցիր,
 Հէյ աննման նախշուն աչեր:

Գու Աստղիկն ես, կամ Անահիտ,
 Ի՞նչ անուանեմ աննմանիդ,
 Ե՛կ մի անգամ սիրահարիդ,
 Սրտանց նայէ՛, նախշուն աչեր:

Ճերմակ մարմնիդ ալ ես առել,
 Թուխ մագերդ լանջիդ փռել,
 Անմահ զիցունի ես գառել,
 Գոհարաշող նախշուն աչեր:

Երբոր տեսնիս ինձ երազով,
 Քեզ հետ նստած երգով սազով,
 Գէթ մի անգամ հազար նազով,
 Ինձ մի համբոյր, նախշուն աչեր:

Իմ կարծիքով չի կարելի --
 Ոչ մի աշխարհ հատու լինի,
 Առիւծն անգամ գոռ անուելի,
 Մեղմանայ քեզ, նախշուն աչեր:

ԽԵՂՃ-ՀՈՎԻԻ ԵՄ

Խեղճ հովիւ եմ սարի գլխին,
 Անտէր-մենակ զարի գլխին,
 Ես մատաղ իմ եարի գլխին...

Խլեցին տարան եարըս,
 Տարան Փիտան չինարըս,
 Խորովեցին ջիկեարըս,
 Սիրուն սարեր արև արեք,
 Անուշ հովեր բարև տարէք:*)

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

Անձրևի տակ քամու բերան,
Էկան մէկուճարս տարան,
Աշխարս էղաւ սև ու վերան...

Էս սարերուն զօր ու գիշեր,
Կերգեն անուշ հաւքեր ղշեր,
Ամեն էս վախտ ճամբէս կաշէր...

Էն մի սասող էր, թռաւ գնաց,
Սիրտս հետը տարաւ գնաց,
Այ վարդս ո՛ւր թօշնաւ մնաց...

ՄԱՆԿՈՒԹԻՒՆԻՑ

Մանկութիւնից մինչև այսօր,
Այս կատաղի ծովն ընկած,
Ալիքներին զոռ ու հօր—
Զոհ եմ գնում կուշ եկած:

Շփոտում են ափանց ժայռոտ,
Ոսկորներս փշրտում,

Լոյս աշխարհի եղած կարօտ,
Լաց լինելու չեն լծողնում:

Թներ չունիմ թռչուն դառնամ,
Լեզուս լուսեց որ խօսեմ,
Արդեօք ինչպէս գանգատ գնամ,
Եւ ո՛ւմ ձեռքով աղատուեմ:

Անխիղճ մարդիք, անգութ աշխարհ,
Լոյս արեն էք հալածում,
Զեզ մօտ մէկ է լոյսն ու խաւար,
Ա՛յ թէ ինչեր էք գործում:

ՇՈՐՈՐԱ ԹԱՌԼԱՆ

Բաղէն թռած բլբուլ եմ,
Պարտէգէն պոկած սնալուլ եմ,
Ով որ սիրտս հասկանայ,
Ես նորան զուրպան ու զուլ եմ:

Շորորա-շորորա թառլան շորորա,
 Շահմար հիւսդ էրերա,
 Շորորա Չէյրան շորորա,
 Էրուած սրտիս հով էրա...
 Գիշերն անցաւ՝ տուն չունիմ,
 Շորորա թառլան շորորա,
 Սավտաքեար եմ քուն չունիմ,
 Ղանատներդ բաց հով էրա:*)

Աղբուր եմ սարի սրտին,
 Չորա չկայ սրտիս դարդին,
 Ամեն անցորդ կը խմէ,
 Բլբուլն է ծարաւ ալ վարդին:

Զեփիւռ եմ չօլէն կուգամ,
 Էրուած սրտերին հով կուտամ,
 Ալ վարդին-ալվան վարդին,
 Իմ շաղերս սիրով կուտամ:

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս սողերը:

ԵՐԴՈՒԵԱԼ ՀԱԻԱՏԱՐՄԱՏԱՐ ՎԱՂԱ-
 ԹԱՌԱՄ ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՏԷՐ-ՄԱՐ-
 ՏԻՐՈՍԵԱՆՑԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ:

Բլբուլ էիր մի աննման,
 Քո մելանուշ երգերով,
 Թոար հեռու և անսահման,
 Սիրադ հազար վերքերով:

Այգեպանդ նստել կուլայ,
 Վարդըդ թողիր թառամած,
 Ֆիտան ծառդ լուռ կը սգայ,
 Ծաղիկներըդ թողումս:

Խաս բլբուլներ թէն շատ կան,
 Այս մեր անշուր պարտէզում,
 Բայց ոչ մէկն էլ քեզի նման,
 Անսուշ-թովիչ չեն հրգում:

ՍԵՒ ԱԶԵՐԻ ՀԵՏ

Ամպը որոտաց, երկինքը փակուեց,
Անձրևն է խօսում ծաղիկների հետ,
Լոռեց բլբուլը վարդին փաթաթուեց,
Ընդհարուեց սիրտս սև աչերի հետ:

Էն գօրեղ զարկէն կուրծքս պատառուեց,
Կայծակի նման շանթեց ներս ընկաւ,
Հպարտ գլուխս ստրուկ դարձրեց,
Ու թռաւ գնաց, գնաց հեռացաւ:

ԹՈՒՆԱՒՈՐ ԳԻՆԻ

Երանի թէ սարի գլխին ծնուէի,
Չտեսնէի այս աշխարհը փառասէր,
Մաքուր օդում անուշ ջրով մնուէի,
Թող ապրէի միայնակ մերկ ու անտէր:

Ես խմեցի թունոտ գինին-հարբեցի,
Քնա քաղցր ծաղկոտ ծառի հովի տակ,

Երազիս մէջ չքնաղ կուսին հպեցի,
Երբ արթնացայ սրտիս զարկեց մի
կայծակ:

Այն օրուանից ցաւի ծովում լող կուտամ
Մի օր հանգիստ չունիմ այս շէն աշ-
խարհում,
Իդէալիցս հեռու-բաժան ման կուգամ,
Առք ու փառքէն առանց բաժին աշ-
խարհում

ՈՍԿԻ ԽՐԱՏ

Քանի որ շատ շտապիս—
Այնքան պիտի ուշ հասնիս,
Պէտքէ հանգիստ համբերես,
Մինչև որ գայ հերթը քեզ:

Թշնամոցդ միշտ ներէ,
Դա քեզ բարիք կը բերէ,

Գոռոզ անգուլթ չը լինիս,
Որ վաղաժամ թառամիս:

Եղիբ բարի-ջանասէր,
Թշուառներին սէր և տէր,
Միայն դերքդ լաւ պահէ,
Այդ քեզ համար մեծ շահ է:

ԵՆ ԽՈՆԱՐՀՈՒԻՐ

Թէ որ անցնին պայծառ օրեր,
Մթնէ ու գիշեր դառնայ,
Մի վախենար անգին ընկեր,
Լոյսը մեզ չի մոռանայ:

Կրկին մեզ նոր լոյս կը բացուի:
Կարմիր արև կը ծագէ,
Կրկին մեզ նոր յոյս կը բացուի,
Ցաւի դռներ կը փակէ:

Եղիբ տոկուն ու միշտ կռուող,
Որպէս անյաղթ քաջ զինուոր,
Դու այդպիսով կլինիս յաղթող,
Կառնիս հանգիստ գիշեր զօր:

Բայց վիճակէդ միշտ գոհ եղիբ,
Կուգես լինել երջանիկ,
Ճակատագրիդ եկ խոնարհուիբ,
Էլ չես զգայ սև կարիք:

Իսկ երբ ընկնիս մաքի ծովում,
Ինչպէս վախկոտ նաւավար,
Գիացիբ անշուշտ ծովի ծոցում,
Կորելու ես դու իսպառ:

Ն Ա Ջ Լ Ի

Լոյսը բացուաւ, ջիւան կոյս,
Լոյս լանջդ բաց-արի դուս...

Նազլի-նազլի, լէյլի-լէյլի,
Սիրուն աղջիկ էշխիդ հաւասար,
Ինձի մաջլուն է անելու*)

Արշալոյսին բարե տուր,
էրուած սրտիս էլ մի ջուր...

Մեղմիկ հովեր սարերուն,
Չարթան ծաղկունք ձորերուն...

Հերիք քնիս մարալ եար,
Եարա սրտիս դեղ ու ճար:..

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

ԿՐԾՔԻՍ ԹԵՔՈՒԻ

Մառալի պէս ման ես գալիս,
Որսորդէն պրծած նմանիս,
Քեզ տեսնողին համ ես տալիս,
Անտառէն խրած նմանիս:

Արի-արի ինձ մօտեցի,
Կրծքիս թեքուի հանդստացի,
Ազիդ-աղիդ քեզ կը պահեմ,
Աննման աղաւնեակ,
Անուշախօս սոխակ,
Երկնածին արուսեակ:*)

Ասա տեսնիմ ճամ ես վնտուում,
Աչքերդ կանթեղ ես արել
Ո՛վ է տէրդ, ո՛ւմ ես սիրում,
Դրախտի խնձոր ես դառել:

Գոյնդ առել ես վարդերէն,
Տիրոջդ հազար երանի,

*) Ամեն տան վերջ կրկնել այս տողերը:

Բոյ ես քաշել նոճիներէն,
Նայում եմ սիրտս կը տանի:

* * *

Տօնածառը կանաչ է,
Բլբուլն անուշ կը կանչէ
Ես մեռնիմ էն աչքերին,
Որ եարիս կը ճանաչէ:

Ուռի ծառը բար չունի,
Թառս վրէն լար չունի,
Ա՛խ, սիրտըս կը մղկըտայ,
Զինար եարս ճար չունի:

Լամպը տակը լուս չիտայ,
Եարս դռնէն գուս չի գայ,
Բաղ եմ շինել շուարել,
Անձրե կուգայ բուս չի տայ:

Մասնուս ակը խալիս է,
Էսօր ինձ աչքալիս է,
Ծաղիկ քաղեմ դէմ երթում
Ֆրտան եարս գալիս:

Վ Ր Ի Պ Ա Կ Ն Ե Ր

Էջ	Սխալ	Ուղիղ.
37	Լաւ է երգդ	Լոէ երգդ
38	Եարը	Եարըմ
39	Չունն	Չուն
—	ին դօր	դօր ին
—	թէ օրը	օր թէ,
—	խուրպաթն եմ	խուրպաթն իմ
—	Հոս մացեր են	Հու մացեր ին
47	ոտքերիս	ոտքերիդ
—	Չաղիկ	Ծաղիկ
48	էի	Ա՛խ,

1840

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

« Ազգային գրադարան »

NL0350992

47578